

PAJZS JÚLIA

Merre tart a lexikográfia?*

A címbeli témát elemző szimpóziumot Dániában, Aarhusban rendezték meg 2008. május 19–21. között, az Aarhus School of Business, University of Aarhus lexikográfiai kutatóközpontjában (Centre of Lexicography), amely kiemelkedő szerepet tölt be a nemzetközi lexikográfiában. Egyike az EU „Centre of Excellence” kitüntető címmel rendelkező kutatóhelyeinek.

A szimpóziumon kizárólag meghívott előadók tartottak előadást, akiket a világ minden részéről válogattak össze. A 27 résztvevő 16 országból érkezett, Amerika északi és déli részét egyaránt képviselték, Afrikából és természetesen távol-keleti országokból is több résztvevő volt, hárman voltunk meghíva különböző közép-európai országokból.

A találkozó célja az volt, hogy áttekintsük, merre tart a jelen és közeljövő korszerű lexikográfiája, és megállapodjunk abban, mely tendenciákat látunk ígéretesnek. A nemzetközi lexikográfiában egyre világosabb, hogy a nyomtatott szótárakat mindinkább felváltják az on-line szótárak, még az Oxford University Press is úgy határozott, hogy a méltán híres *Oxford English Dictionary*-t a továbbiakban egyáltalán nem jelentetik meg nyomtatott formában, előfizetéssel lesz csupán elérhető az interneten. A szótárkészítők és kiadók egyik legnagyobb dilemmája az, hogy a felhasználók mindinkább az ingyenesen elérhető adatbázisokat használják, amelyeknek a minősége erősen változó. Valóban jó szótárakat készíteni azonban rendkívül költséges, komoly szakértelmet igénylő feladat. Ez a paradoxon tette időszerűvé a szimpózium megrendezését. E gyakorlati szemponton túlmenően a rendezők egy igen fontos elméleti kérdés megvitatását is célul tűzték ki: tágítani és ugyanakkor pontosítani kívánják a lexikográfia elméleti meghatározását. Az előadások alapján egy kötet készül, amely várhatóan 2009-ben jelenik meg.

A bevezető előadást az egyik házigazda, Sven Tarp tartotta. Előadásában a modern lexikográfiai funkció elmélet szempontjából közelítette meg a lexikográfia alapkérdéseit (Tarp 2008, Bergenholtz – Tarp 2003). Kiemelte, hogy a szótárak és lexikonok olyan használati eszközök, amelyek bizonyos emberi szükségletek kielégítésére készülnek. Egy új szótár tervezésekor tehát a várható felhasználók körét és a használat módját kell mindenek előtt meghatározni. A lexikográfiai szükségletek soha nem absztraktak, hanem mindig adott felhasználó adott társadalmi szituációban aktuálisan

* Beszámoló a „Lexicography at a Crossroads” [Válaszúton a lexikográfia] nemzetközi szimpóziumról.

felmerülő konkrét igényei. A lehetséges szituációk határozzák meg azokat a felhasználói profilokat, amelyekre a szótár készítőinek fel kell készülniük. Bár a különféle felhasználói csoportok igényeinek felmérése nagyon fontos, a szótárhasználót mindig lexikográfián kívüli tényezők (is) befolyásolják, ezért kiemelten fontos, hogy ne csupán a szótárhasználói szokásokat kutassuk, hanem azokat a szituációkat is, amelyben a szótárhasználat egyáltalán előfordul. Véleménye szerint négy jellemző típusa van a szótárhasználatnak: a kognitív szituáció, amikor a felhasználó bővíteni akarja ismereteit; a kommunikatív szituáció, amikor a felhasználónak éppen zajló vagy tervezett kommunikációs helyzetben kell segítséget nyújtani; az operatív szituáció, ahol a felhasználónak valamiféle tanácsot vagy útmutatást kell adnunk valamilyen mentális vagy fizikai cselekvés lebonyolításához; végül pedig az interpretatív szituáció, amelyben a környező világban előforduló jeleket vagy szimbólumokat kell helyesen értelmeznie a használónak. Minden lexikográfiai igény egyúttal információigény is. A lexikográfiai adatokból kinyert információ rendkívül sokféle célra használható, amelyek a legkülönbözőbb társadalmi helyzetekben fordulhatnak elő. A lexikográfiai művek lényeges megkülönböztető jegye az egyéb ismeretterjesztő jellegű művektől az, hogy nem az elejétől végig olvassuk el őket, hanem mindig csak az éppen szükséges információt keressük meg bennük. A korszerű lexikográfia egyik legfontosabb feladata a szükséges információhoz való lehető leghatékonyabb hozzáférés tanulmányozása és kidolgozása.

A Webster kiadót képviselő Roger W. Pease azt elemezte, milyen kapcsolatban áll a jövő lexikográfiája a tudománnyal, orvostudománnyal és az üzleti élettel. Olyan példákat mutatott be, amelyek azt illusztrálják: a lexikográfusoknak sokszor döntő szerepük lehet egy-egy homályos tudományos kérdés világossá, egyértelművé tételében. Egyik nagyon szellemes példájában azt mutatta be, hogy sok évvel ezelőtt két genetikus egy közös könyvet írt, és csupán akkor döbbsentek rá, hogy egy igen lényeges ponton eltér véleményük a gén fogalmáról, amikor már az elkészült kézirat korrektúráját olvasták. Kiderült, hogy volt egy olyan lényeges kérdés, amelyre az egyik szerző határozott *nem*-mel, míg a másik határozott *igen*-nel válaszolt volna. Az efféle kérdésfeltevesi technika a lexikográfiai gyakorlatban mindennap szükségeltetik, minden egyes értelmezés elkészítésekor tudnunk kell, hogy a javasolt értelmezés vajon pontosan azt a szót írja-e le, vagy esetleg szavak egy halmazára is igaz lehetne.

A Japánból érkezett Yukio Tono olyan kicsi célgépeket mutatott be, amelyeken számos szótári adatbázist és enciklopédiát is elhelyeztek (például az *Encyclopaedia Britannica*-t). Egyidejűleg kereshetünk különféle angol egynyelvű szótárakban, kétnyelvűekben, lexikonokban is. A céleszközt kifejezetten szótárgépnek szánták. Ez az eszköz főként Japánban maradt népszerű. A jelenlévők elsősorban azért kritizálták, mert az a közös vélemény alakult ki, hogy az átlagos felhasználó rendszerint nem több szótárban szeretné megnézni ugyanazt a szócikket, hanem lehetőleg egy multifunkcionális szótári adatbázisban szeretné gyorsan megtalálni pontosan azt az információt, amelyre abban a helyzetben szüksége van. Ahelyett, hogy a korábbi szótáraktól minőségileg eltérő adatbázist nyújtana hatékony lekérdező felülettel, egyszerűen összeömlesztet rengeteg jó referencia-munkát egy kis gépbe.

Saját előadásomban áttekintettem, mi mindenben különböznek a számítógépes szótárak lehetőségei a nyomtatottaktól, mind a szótár makró-, mind mikrostruktúrájájá-

ban. Arra igyekeztem ráirányítani a figyelmet, hogy a hagyományos szótárak csaknem minden tulajdonságát meghatározták a nyomtatásból eredő kötöttségek. A számítógépes szótáraknak sem méretükben, sem a címszavak elrendezésében, sem a szócikkek struktúrájában nem kell túlságosan hasonlítaniuk a hagyományos szótárakhoz, sokkal rugalmasabban készíthetőek és kezelhetőbbek, mint elődeik. Meg kell haladnunk azt az állapotot, amikor a hagyományos szótárakat pusztán némileg feljavított-kiegészített, új funkciókkal ellátott változatban prezentáljuk elektronikus formában, teljesen újra kell gondolnunk, milyen szolgáltatások várhatók el egy valóban mai szótártól. A korpuszhasználat jelentőségén túlmenően kiemelttem azt a John Sinclair (1998) által javasolt és legalábbis az angol lexikográfiában azóta elterjedt gondolatot, hogy nem az egyes szavakból kell kinkeservesen absztrahálnunk jelentéseket, amelyeket azután példákkal világítunk meg, hanem eleve a többemű szókapcsolatokat kell elsődleges lexikai tételnek tekintenünk és értelmeznünk, avagy kétnyelvű szótár esetén idegen nyelvi ekvivalens frázissal lefordítanunk. A számítógép megkönnyíti a jellemző, gyakori szókapcsolatok felismerését és a kész szótárban való könnyű megtalálhatóságukat is. A szótári adatbázisok moduláris fejlesztésére tettem javaslatot.

A brazil előadó, Philippe Humble a közelmúlt és jelen brazil lexikográfiájáról számolt be, nem tett kísérletet a jövő szótárának vázolására. Az őt követő belga Serge Verlinda azonban az egyik legizgalmasabb prezentációt nyújtotta. Bemutatta azt a szemi-többnyelvű francia nyelvtanulóknak szánt szótár-honlapot, amelyet elsősorban ő maga fejleszt néhány segítővel. A www.kuleuven.ac.be/dafler/acces.php címen elérhető adatbázist 6 nyelvből érhetjük el: azaz kereshetjük a francia szót akár németből, angolból, olaszból stb. kiindulva. A szemi-többnyelvűséget itt úgy kell értenünk, hogy a francián kívüli nyelveket csak keresésre használhatjuk, nem cél ezeknek a nyelveknek a korrekt leírása, csupán a francia nyelvet akarja könnyen tanulhatóvá tenni különféle nyelvekből kiinduló felhasználók számára. Egyelőre néhány ezer szócikket tartalmaz, a leggyakoribb 5–6 ezer francia szót, azokról azonban számtalan hasznos információt megad. A szavak értelmezését rövidebb vagy hosszabb változatban is megjeleníthetjük, kérhetünk szinonimákat és antonimákat is. Minden szó teljes konjugációját lekérdezhethetjük. Külön táblázatokban jeleníthetők meg az adott szó legfontosabb kollokációi. Témakörök szerint is kereshetünk az adatbázisban, ilyenkor felsorolja, melyek a kereshető témakörök, lekérdezhethetjük például az összes *család* témakörbe tartozó szót, amelyek között ilyeneket találhatunk: *adoptálás, felmenők, rokonsági nevek, házasság, válás* stb. Nyelvtanulóknak valóban ideális az eszköz, reméljük, hogy a szerzőknek a tartalmi bővítésre is lesz további lehetőségük. Jó lenne, ha minél több nyelvre elkészülhetne hasonló jellegű rugalmas adatbázis, ez valóban elősegíthetné, hogy több nyelvet is szívesen elsajátítsanak az emberek, ne csupán az angolt. Megfelelő módon elkészítve egy hasonló tulajdonságokkal rendelkező nagyobb méretű adatbázis akár az anyanyelvű beszélők támogatására is szolgálhatna.

A Hollandiából érkezett Gerard Meijssen az *OmegaWiki* filozófiájáról és gyakorlati eredményeiről/problémáiról számolt be. A Wikipédia mintájára indult Wiktionary projektek azt tűzik ki céljukul, hogy közösségi munkával készülő, bárki számára ingyenesen lekérdezhető többnyelvű szótári adatbázisokat hozzanak létre. Az *OmegaWiki* ezen túlmenően egyesíteni szeretné az emberek számára készült szótári adatbázisok és a nyelvtechnológiai felhasználások számára készített adatbázisok előnyeit. Ugyan-

abban az adatbázisban több nyelven elérhető a terminológiai és ontológiai információ is a köznyelvi adatokon kívül. Az adatok megbízhatóságát úgy próbálják biztosítani, hogy a készítők egyúttal társtulajdonosaivá is válnak a közös adatbázisnak, így a közös fejlesztés eredményét saját projektjeikben felhasználhatják. Ezzel a módszerrel feltehetően valóban kiküszöbölhető, hogy akár tréfából, akár felületességből nagy mennyiségben inkorrekt adatok kerüljenek a rendszerbe. Általában arra bátorítják a felhasználókat, hogy ha nem találnak valamilyen adatot, vagy hibát észlelnek, próbálják meg ők kiegészíteni, javítani a közös adatbázist.

Jón Hilmar Jónsson, az izlandi nyelvi intézet előadója részletesebben kifejtette a többemű lexikai tételek szótárba foglalásának előnyeit. Áttekintette, hogy a korábbi hagyományos lexikográfia általában az egyes lemmák jelentéseinek elkülönítését és leírását tekintette elsődleges feladatának. A többemű szókapcsolatok általában csak akkor kerültek be a szótárakba, ha valamilyen speciális, idiomatikus jelentésük volt, amelyet nem lehetett kikövetkeztetni az alkotórészeikből. Míg a hagyományos lexikográfusok számára gondot okozott a többemű szókapcsolatok szótározása, a felhasználóknak nehézséget okozott a nyomtatott szótárakban ezek megtalálása. Mindez jelentős mértékben megváltozott a számítógépes szótárak általánossá válásával. Az elméleti okfejtést követően bemutatta azt a készülő izlandi adatbázist, amely teaurusz-jellegű kapcsolatban ábrázol szókapcsolatokat, az Izlandi Wordnet részeként. Különösen kiemelte a jellegzetes igei és határozói szerkezetek leírásának szükségességét.

Michael Rundell, az angol lexikográfia egyik kiemelkedő személyisége, aki számos kiadónál működött közre új szótárak készítésekor, egyike a „Lexicography Masterclass” alapítóinak, áttekintette a nyelvtanulóknak szánt szótárak készítésének és kiadásának aktuális tendenciáit. Előadásában röviden bemutatta a WordSketches programot (www.sketchengine.co.uk), amelynek segítségével nem pusztá konkordanciákat kérhetünk a korpuszból, hanem a szintaktikailag elemzett korpusz felhasználásával mintegy vázlatot kérhetünk egy szócikk készítéséhez. Áttekinthetjük, melyek az adott szó leggyakoribb kollokátumai különböző szintaktikai funkciókban (például melyek a leggyakoribb alanyai, tárgyai, határozói egy igének), összehasonlíthatunk rokon értelmű szavakat abból a szempontból, mik a közös szerkezetek, amelyekben a két szó előfordul, és mik a különbségek. Ennek a programnak a használatával összehasonlíthatatlanul hatékonyabbá tehető a szótárírás, mint a hagyományos konkordancia-programok segítségével. Megemlített egy másik szoftvert is, amely azt vizsgálja, melyek azok a szavak, amelyek legjobban szeretnek bizonyos más szavakkal együttesen előfordulni, azaz melyek „a leginkább kollokáló” szavak. Olyan szoftvert is fejlesztettek, amely nagy korpuszokból példamondatokat ajánl, például azon az alapon, hogy a mondat lehetőleg ne legyen túl hosszú, ne legyenek benne túlságosan bonyolult szintaktikai struktúrák stb. Összegezve az angol nyelvtanulóknak szánt szótárak jelenét és jövőjét, úgy látja, hogy valóban válaszúthoz érkezett a lexikográfia: igaz, hogy egyre jobb, felhasználóbarát szótárak készülnek és az elektronikus változatuk mind több és több kiegészítő információt tartalmaz, a felhasználók elsősorban az interneten ingyenesen elérhető eszközöket használják, ezért a kiadók mindinkább hajlandók szótáraikat – ha nem is teljes változatukban – ingyenesen hozzáférhetővé tenni az interneten. Aki hajlandó előfizetni is az on-line változatra, lényegesen több szolgál-

tatást használhat. Jelenleg még mindig a nyomtatott szótárak bevételéből tudják továbbfejleszteni szótáraikat, de számukra is kérdéses, mit hoz a jövő.

Zhang Yihua, aki Kínából érkezett, egy olyan szótári adatbázis-készítő és adatbázis-kezelő szoftvert mutatott be, amelynek segítségével egységes formátumban és egy adatbázisban tárolhatók különféle egynyelvű és többnyelvű szótárak, az adatbázisból az éppen szükséges mezők kiválogatásával készíthető szükség esetén bármilyen nyomtatott szótár. Ebben az adatbázisban helyezik el egyrészt a kínai nyelv számos változatát, másrészt kétnyelvű szótárak alapanyagát is. Mivel a mai nemzetközi felfogás szerint helytelenítendő lenne az egyik kínai nyelvváltozatot tekinteni normának, a közös nyelv, amelyre valamennyi nyelvváltozatot lefordítják – egy egyszerű angol. Az adatbázis a szöveges információn kívül szükség esetén képeket is tartalmaz. Ez a lexikális adatbázis-felfogás számomra meggyőzőnek, előremutatónak tűnt.

A dél-afrikai Rufus H. Gouws bizonyos értelemben hasonló problémákról számolt be, mint a kínai előadó. Dél-Afrikában is az az egyik problémája a lexikográfusoknak, hogy számos nyelvvariánst kell egyenlő mértékben tükrözni, nem tehetik meg, hogy az egyik változatot nevezik ki normának. Mivel a *preszkripció* nem korszerű, ő az ún. *proszkripció*-t javasolja a mai lexikográfusoknak. Ezen azt érti, hogy a szótár tükrözze a lehető legkorrektebben a nyelvváltozatokat, de tegyen óvatos, tapintatos javaslatot, egy szónak melyik variánsát vagy szinonimáját célszerű bizonyos helyzetekben használni. Előadásában kitért a Wiktionary problémájára is: ezeket a szótári adatbázisokat szellemesen és találóan a McDonalds „junk food”-jához hasonlította, és McDictionarynek nevezte. A hasonlat azért különösen találó véleményem szerint, mert ugyanakkor utal ezeknek az előnyére is: gyorsan kap valamilyen ehető étel/információt az ember, aki viszont igényesebb, és ideje, pénze is van, nyilván ritkán használ ilyen megoldást.

Robert Lew, aki Poznańból érkezett, a szócikkekben a jelentések elrendezésének kérdését tárgyalta részletesen. Bemutatta, hogy a hagyományos szótárakban vagy az ún. logikai elrendezés (a konkrétól az absztrakt és/vagy metaforikus jelentés felé haladó), vagy a történeti elrendezés volt a jellemző, esetleg ezek valamilyen kombinációja. A közelmúltban készült szótárak rendszerint a gyakoriságot tekintik a legfontosabb rendezési szempontnak, a leggyakoribb jelentést teszik első helyre, a többit a gyakoriság csökkenő sorrendjében helyezik el. A cél természetesen az, hogy a szótárhasználó minél gyorsabban találja meg a számára szükséges jelentést. A csökkenő gyakoriságú elhelyezés ellen szól azonban az a tény, hogy az egyes szavak leggyakoribb jelentését már valószínűleg a kezdő felhasználók is ismerik. Így legalább olyan indokolt lenne éppen növekvő gyakoriság szerint rendezni a jelentéseket. Összegezve arra tett javaslatot, hogy az elektronikus változatokban tegyük lehetővé, hogy a felhasználó maga dönthesse el, milyen elrendezésben szeretné látni a szócikkeket. Mivel azonban a jelentések különféle elrendezésének elsődleges célja az, hogy a felhasználó a lehető leghamarabb találja meg az őt érdeklő jelentést, ő is egyetértett azzal a véleményemmel, hogy a valódi megoldást az olyan szoftverek jelentik, mint a MobiMouse, amely környezet-érzékenyen elsőként azt a jelentést kínálja fel, amely a leghosszabb frázisra illeszkedik az adott szövegben.

A házigazdák közül Patrick Leroyer is előadást tartott, olyan speciális eszközökről, amelyek turistáknak készülnek, és egyszerre útikönyvek és minimál-szótárak, ame-

lyekből néhány riasztó példát emelt ki. A turisták számára készülő céleszközökből is az on-line változatok azok, amelyek mindinkább használhatók, hiszen folyamatosan aktualizálhatók, hozzájuk linkelhető bármilyen további információ: például aktuális helyi kulturális események, szabad szállodai szobák érvényes árral, komolyabb két-nyelvű szótárak stb. Az ilyen eszközöknek leginkább ígéretes változatai azok, amelyek WAP funkcióval rendelkező mobilokról könnyen kezelhetők, hiszen egy átlagos turista számára ez lehet a legkényelmesebb megoldás. Ez az előadás leginkább a Sven Trap által a bevezetőben említett lexikográfiai funkciók tekintetében kapcsolódott a szimpóziumhoz, hiszen egy lehetséges szótárhasználói situációt elemzett.

A spanyol Pedro A. Fuertes-Olivera a Wiktionaryk előnyeit és hátrányait elemezte, megfogalmazta azokat a követelményeket, amelyek ezeknek a közösségi fejlesztésű adatbázisoknak a minőségét garantálhatnák. Az előadásában bemutatott példákban rendszerint a különböző nyelveken megadott ekvivalensek nem voltak megfelelőek. (Időközben javíthatták például a magyar anyagot, mert ugyanazt a hibát már nem találtam meg benne.) Az általa megfogalmazott legfontosabb követelmények: i) a definíciónak mindig pontosnak kell lennie, és ahol lehetséges, különféle részletességű értelmezéseket kell megadni, vagy utalni olyan szövegrészekre, ahol részletesebb információt találhatunk; ii) minden szócikket ellenőrizni kell, mielőtt felteszik a rendszerre; iii) nem lehet, hogy az angol legyen a domináns nyelv, a Wiktionary közösségi alkotás, nem pusztán egy angol adatbázis fordítása különféle nyelvekre. A Wiktionarynek olyan demokratikus referencia-alkotássá kell válnia, amely ugyanolyan módon, egységes formátumban kezel minden nyelvet.

Eveline Wandl-Vogt Ausztriából érkezett, és a többi előadótól eltérően azt mutatta be, hogyan próbál számítógépes módszerekkel továbbfejleszteni és szélesebb körben hozzáférhetővé tenni egy 100 éve készülő osztrák tájnyelvi szótár-sorozatot. A magyar Nagyszótárhoz hasonlóan nekik is használniuk kell 100 évvel ezelőtt gyűjtött cédulákat. A már elkészült kötetek számítógépre vitele során igyekeznek kiküszöbölni a korábbi következtelenségeket, az újonnan készülő kötetek már jóval koherensebbek, mint elődeik. Ha sikerül a munkálatot befejezniük, a teljes anyag az interneten keresztül hozzáférhetővé válik.

S. Raja Indiából egy olyan készülő projektet ismertetett, amely a tamil nyelvváltozatok bemutatására készül, első lépésként a foglalkozásnevek szótárának anyagát gyűjtik össze. Annak érdekében, hogy a nyelvváltozatok beszélői is használni tudják a készülő szótárt, az értelmezéseket olyan változatban is közlik, ahogy maguk a beszélők magyarázták el, mit is jelent az adott szó. Ezen az értelmezésen kívül természetesen lesz egy lexikográfusok által készített változat is az adatbázisban. Ebben az előadásban is fontos szerepet kapott a standardizálás kérdése: vajon elkerülhető-e/elkerülendő-e, hogy az egyik változatot ábrázolják elsődleges, követendő mintának?

A záró előadást a főszerző Herning Bergenholtz tartotta. Arra irányította rá a figyelmet, hogy míg korábban természetesnek tartottuk, hogy egy bonyolultabb kérdés korrekt megválaszolásához számos referenciamunkát kell alaposan átnéznünk, ma azonnal szeretnénk minden információt megkapni egy adott kérdésről, de lehetőleg pontosan azt, ami számunkra releváns, ráadásul biztosak szeretnénk lenni abban, hogy a megbízható forrásból nyertük az információt. Míg régen akár napokat is eltöltöttünk esetleg azzal, hogy különböző könyvtárakban utánanézzünk valamilyen kérdésnek,

ma egy google-kereséssel információtömeget kapunk, számítógépünk előtt ülve. Esetenként azonban az információ mennyisége már kezelhetetlen, nem könnyű eldönteni, hogy a kapott válaszok közül melyik igazán releváns, megbízható. Valójában a mai felhasználó azt várná el a lexikográfusoktól, hogy olyan speciális céleszközt állítsanak elő, amely a lehető legrövidebb idő alatt pontosan azt az információt adja meg, olyan formában (nyelven), amelyre az adott felhasználónak szüksége van, hasonlóan Donald kacsa és barátai Ifjú mormoták kézikönyvéhez. Az elhangzott előadások alapján megkísérelte összefoglalni, mennyire van távol a mai lexikográfia ettől a vágyálomtól.

Összefoglalójában kiemelte, hogy minden résztvevő központi kérdésnek tartja a változatos felhasználó igények kielégítését. A technikai lehetőségek valóban forradalmasították a szótárak és enciklopédiák készítését, az előállításuk jól kezelhető korpuszokra támaszkodhatunk, a végeredmény sokkal több információt tartalmazhat rugalmasan elérhető formában, mint valaha a legnagyobb, legigényesebb művek. Mivel a szótárak és enciklopédiák szétválása történetileg szintén a nyomtatott kötetek korlátainak (is) volt köszönhető, érthető, ha a mai technika lehetőségeit kiaknázva az enciklopédiák és szótárak között a határvonal mindinkább elmosódik. A számítógépes szótárak készítői sem kerülhetik meg a szótárnak a nyelv standardizálásában betöltött szerepe problematikáját, de a nyomtatott szótárak terjedelmi kötöttségeitől megszabadulva sokkal több lehetőségük van arra, hogy a hagyományos preszkriptív vagy a neutrális deszkriptív módszer helyett egy proszkriptív magatartást válasszanak. Az összefoglalásban felmerült még egy szellemes kérdés is, ki a lexikográfus: az, aki szótárakat készít, vagy az is, aki csak rendszeresen ír/előad róluk. A jelenlévők úgy látták, az utóbbi csoportba tartozók a meta-lexikográfia művelői, ugyanolyan fontos részei a lexikográfia tudományának, mint maguk a szótárak készítői. Javaslatukban az is szerepelt, hogy célszerű lenne a lexikográfiát önálló tudományágnak tekinteni, nem pusztán az alkalmazott nyelvészet egy rész tudományának. Ezt az álláspontot azzal indokolják, hogy a lexikográfiának csak egy része foglalkozik nyelvi tényekkel, másik ága enciklopédikus ismeretek megfelelő stílusban való közlésére szakosodott. Mindenképp kiemelendő, hogy a jó lexikográfusnak széles látókörű interdiszciplináris ismeretekkel kell rendelkeznie.

IRODALOM

- Bergenholtz, Henning – Sven Tarp (2003): Two opposing Theories: On H. E. Wiegand's recent discovery of lexicographic functions. *Hermes* 31. Aarhus: Department of Language and Business Communication, Aarhus School of Business, University of Aarhus, pp. 171–96.
- Sinclair, John M. (1998): 'The lexical item.' In: Weigand, Edda (szerk.): *Contrastive Lexical Semantics*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins, pp. 1–24.
- Tarp, Sven (2008): The Third Leg of Two-legged Lexicography. *Journal of Linguistics and Communication Studies* no 40. Aarhus: Department of Language and Business Communication, Aarhus School of Business, University of Aarhus, pp. 117–31.